

2071

B.A./B.Sc. (General) Fourth Semester
Music (Vocal)
Paper-A: Theory
(In all mediums)

Time allowed: 3 Hours

Max. Marks: 45

NOTE: Attempt five questions in all, including Question No. IX (Unit-V) which is compulsory and selecting one question each from Unit I - IV.

x-x-x

UNIT – I

- I. Describe historical development of north Indian music during 15th to 17th century. (9)
II. Explain the concept of Murchhna in North Indian Music. (9)

UNIT – II

- III. What do you mean by 'Badhat'? Do you think that it enhances the beauty of Indian classical music? (9)
IV. Explain the importance of Tanpura in Indian music. (9)

UNIT – III

- V. Describe the contribution towards music of Ustad Amir Khan Sahib. (9)
VI. Give the life sketch of the author of the Book 'Pranav Bharti'. (9)

UNIT – IV

- VII. Write the theka of taal Tilwara with dugun layakari. (9)
VIII. Write the notation of drut Khayal of Rag Bihag. (9)

UNIT – V

- IX. Attempt any nine of the following:-
a) Describe the thaat of Rag Maru - bihag.
b) Write the Pakar of Rag Patdeep.
c) How many matras are there in ektaal?
d) How many vibhaga's are there in taal Rupak?
e) Write any one name of music scholar of 15th century AD.
f) Explain the jati of Rag Bhimplasi.
g) Describe varjit swar in Rag Bihag.
h) How many taalies are there in taal Tilwara?
i) On which matra there is khali in taal Rupak?
j) Write any two types of Gamak.
k) What do you mean by andolan.
l) Who wrote the book 'Sangeetanjali'?
m) Write any one taan of Rag Bihag. (9×1)

x-x-x

(Hindi and Punjabi versions enclosed)

P.T.O.

(2)

ਨੋਟ: ਕਿਨ੍ਹੀਂ ਪਾੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦੇਂ। ਪ੍ਰਤ੍ਯੇਕ ਭਾਗ (1-4) ਦੇ ਏਕ-ਏਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਾ ਚਯਨ ਕਰੋ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ-9 (ਭਾਗ-5) ਅਨਿਵਾਰਯ ਹੈ।

**_*_*

ਭਾਗ-1

1. 15ਵੀਂ ਤੋਂ 17ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਉੱਤਰ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
2. ਉੱਤਰ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਮੁਰਛਨਾ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਭਾਗ-2

3. 'ਬਫ਼ਤ' ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ? ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ?
4. ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਤਾਨਪੁਰਾ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਭਾਗ-3

5. ਉਸਤਾਦ ਅਮੀਰ ਖਾਨ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਦਿਤੇ ਗਏ ਯੋਗਦਾਨ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
6. 'ਪ੍ਰਭਾਵ ਭਾਰਤੀ' ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਲੇਖਕ ਦਾ ਜੀਵਨ ਰੇਖਾਚਿਤਰ ਲਿਖੋ।

ਭਾਗ-4

7. ਤਾਲ ਤਿਲਵਾੜਾ ਦਾ ਠੇਕਾ ਦੁਗੁਣ ਲਯਕਾਰੀ ਦੇ ਸਾਥ ਲਿਖੋ।
8. ਰਾਗ ਬਿਹਾਗ ਦੇ ਦਰੁਤ ਖਿਆਲ ਦੀ ਅੰਕਣ ਪੱਧਤੀ ਲਿਖੋ।

ਭਾਗ-5

9. ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਮੈਂ ਸੇ ਕਿਨ੍ਹੀਂ ਨੌ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਕਾ ਉੱਤਰ ਦੀਯੋ:-
(ਕ) ਰਾਗ ਮਾਰੂ-ਬਿਹਾਗ ਦੇ ਥਾਟ ਕਾ ਵਰਣਨ ਦੀਯੋ।
(ਖ) ਰਾਗ ਪਤਦੀਪ ਕੀ ਪਾਕਰ ਲਿਖੋ।
(ਗ) ਏਕਤਾਲ ਮੈਂ ਕਿਤਨੀ ਮਾਤਰਾਏਂ ਹੋਤੀ ਹੈ?
(ਘ) ਤਾਲ ਰੂਪਕ ਮੈਂ ਕਿਤਨੇ ਵਿਭਾਗ ਹੋਤੇ ਹੈ?
(ਙ) 15ਵੀਂ ਸਦੀ ਈ. ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਵਿਦਵਾਨ ਕਾ ਕੋਈ ਏਕ ਨਾਮ ਲਿਖੋ।
(ਚ) ਰਾਗ ਭੀਮਪਲਾਸੀ ਕੀ ਜਾਤਿ ਕੋ ਸਪਸ਼ਟ ਦੀਯੋ।
(ਛ) ਰਾਗਬਿਹਾਗ ਮੈਂ ਕਰਜਿਤ ਸਵਰ ਕਾ ਵਰਣਨ ਦੀਯੋ।
(ਜ) ਤਾਲ ਤਿਲਵਾਰਾ ਮੈਂ ਕਿਤਨੀ ਤਾਲਿਯਾਂ ਹੋਤੀ ਹੈ?
(ਝ) ਕਿਸ ਮਾਤਰਾ ਮੈਂ ਤਾਲ ਰੂਪਕ ਮੈਂ ਖਾਲੀ ਹੋਤੀ ਹੈ?
(ਞ) ਗਮਕ ਕੇ ਕੋਈ ਦੋ ਪ੍ਰਕਾਰ ਲਿਖੋ।
(ਟ) ਅੰਦੋਲਨ ਸੇ ਆਪ ਕਯਾ ਸਮਝਤੇ ਹੈਂ।
(ਠ) 'ਸੰਗੀਤਾਂਜਲਿ' ਪੁਸਤਕ ਕਿਸਨੇ ਲਿਖੀ ਹੈ?
(ਡ) ਰਾਗ ਬਿਹਾਗ ਕੀ ਕੋਈ ਏਕ ਤਾਨ ਲਿਖੋ।

**_*_*

(3)

ਨੋਟ: ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 9 (ਭਾਗ-5) ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਗ (1-4) ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

**_*_*

ਭਾਗ-1

1. 15 ਵੀਂ ਤੋਂ 17 ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੌਰਾਨ ਉੱਤਰ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
2. ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਮੁਰਛਨਾ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਭਾਗ-2

3. 'ਬਫ਼ਤ' ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ? ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ?
4. ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਤਾਨਪੁਰਾ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਭਾਗ-3

5. ਉਸਤਾਦ ਅਮੀਰ ਖਾਨ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਦਿਤੇ ਗਏ ਯੋਗਦਾਨ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
6. 'ਪ੍ਰਭਾਵ ਭਾਰਤੀ' ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਲੇਖਕ ਦਾ ਜੀਵਨ ਚਿੱਤਰਣ ਲਿਖੋ।

ਭਾਗ-4

7. ਤਾਲ ਤਿਲਵਾੜਾ ਦਾ ਠੇਕਾ, ਦੁਗੁਣ ਲਯਕਾਰੀ ਨਾਲ ਲਿਖੋ।
8. ਰਾਗ ਬਿਹਾਗ ਦੇ ਦਰੁਤ ਖਿਆਲ ਦੀ ਅੰਕਣ ਪੱਧਤੀ ਲਿਖੋ।

ਭਾਗ-5

9. ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਲਿਖੋ:-
(ੳ) ਰਾਗ ਮਾਰੂ - ਬਿਹਾਗ ਦੇ ਥਾਟ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
(ਅ) ਰਾਗ ਪਤਦੀਪ ਦਾ ਪਾਕਰ ਲਿਖੋ।
(ੲ) ਏਕਤਾਲ ਵਿਚ ਕਿੰਨੀ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਹਨ?
(ਸ) ਤਾਲ ਰੂਪਕ ਵਿਚ ਕਿੰਨੇ ਵਿਭਾਗ ਹਨ?
(ਹ) 15 ਵੀਂ ਸਦੀ ਈ ਦੇ ਕੋਈ ਇੱਕ ਸੰਗੀਤ ਵਿਦਵਾਨ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।
(ਕ) ਰਾਗ ਭੀਮਪਲਾਸੀ ਦੀ ਜਾਤੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
(ਖ) ਰਾਗ ਬਿਹਾਗ ਵਿਚ ਵਰਜਤ ਸਵਰ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
(ਗ) ਤਾਲ ਤਿਲਵਾੜਾ ਵਿਚ ਕਿੰਨੀਆਂ ਤਾਲੀਆਂ ਹਨ?
(ਘ) ਕਿਹੜੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਤਾਲ ਰੂਪਕ ਵਿਚ ਖਾਲੀ ਹੈ?
(ਙ) ਗਮਕ ਦੀਆਂ ਦੋ ਕਿਸਮਾਂ ਲਿਖੋ।
(ਚ) ਅੰਦੋਲਨ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
(ਛ) 'ਸੰਗੀਤਾਂਜਲੀ' ਕਿਤਾਬ ਕਿਸਨੇ ਲਿਖੀ?
(ਜ) ਰਾਗ ਬਿਹਾਗ ਦੀ ਕੋਈ ਇੱਕ ਤਾਨ ਲਿਖੋ।

**_*_*